

2.

Financiranje projektov ARRS pod drobnogledom

Darja Fišer, Polona Novak, Jure Skubic

Raziskovanje je eno pomembnih področij (re)produciranja neenakosti spolov v akademskem polju, zato smo ga vzeli pod drobnogled ter pregledali financiranje programskih skupin, projektov, mladih raziskovalcev oziroma raziskovalk po disciplinah. V analizi je vključeno financiranje raziskovalnih programov, raziskovalnih projektov ter mladih raziskovalcev in raziskovalk, ki jih je financirala ARRS iz državnega proračuna Republike Slovenije. V posebnem poglavju pa je prikazano financiranje v okviru naše fakultete.

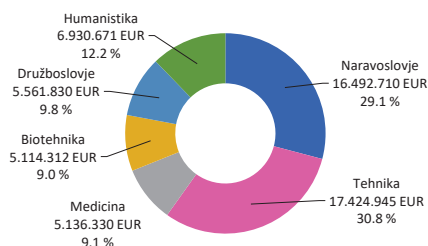
Podatki namreč povedo veliko o tem, kako je področje znanstvenega raziskovanja spolno obarvano, kakšne so spolna in starostna struktura raziskovalcev z najvišjo močjo odločanja (vodje programskih skupin in projektov, pridobivanje mladih raziskovalcev oz. raziskovalk) ter s tem tudi večje ali manjše možnosti objavljanja izvirnih znanstvenih del, od česar je kasneje odvisno tudi napredovanje v znanstvene nazive in vzpenjanje po akademski lestvici ugleda.

V tem poglavju prikazujemo nacionalno financiranje ustaljenih tipov raziskovalne dejavnosti glede na spol. Analiza temelji na poročilih ARRS, ki so objavljena na njeni spletni strani (<http://www.arrs.si/sl/analize/obseg01/>). Pregledali smo podatke za leti 2019 in 2015, v poročilih, ki sta bili v času analize najstarejše in najnovejše ter dostopni v enaki obliki. Kjer podatkov za leto 2015 ni, navajamo le podatke za leto 2019. Upoštevamo tako vodenje kot izvajanje raziskovalnih dejavnosti. Osredotočamo pa se na humanistiko in družboslovje, ki sta za Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani najrelevantnejši znanstveni vedi.

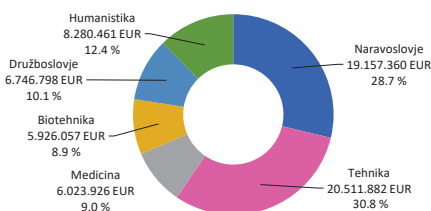
1. Raziskovalni programi (RP)

Raziskovalni program predstavlja zaokroženo področje raziskovalnega dela, za katero je pričakovati, da bo aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju in je takega pomena za državo, da je interes zanj opredeljen v strategiji za področje raziskovalne in inovacijske dejavnosti. Raziskovalne programe izvajajo programske skupine v javnih raziskovalnih zavodih, na univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih (JRO), ki jih je ustanovila Republika Slovenija, ter v raziskovalnih organizacijah (RO) s koncesijo. Programska skupina deluje v najmanj eni JRO oziroma najmanj eni RO s koncesijo. Programsko skupino vodi vodja, ki je lahko vodja le ene programske skupine. Sestavljajo jo vodja in najmanj trije raziskovalci, raziskovalke z doktoratom znanosti ter strokovni in tehniški sodelavci iz ene ali več JRO oziroma RO s koncesijo. Če se program izvaja v več JRO oziroma RO s koncesijo, mora biti v vsaki JRO oziroma RO s koncesijo v programski skupini najmanj en raziskovalec oziroma raziskovalka z doktoratom. Člani programske skupine so lahko vključeni v en sam raziskovalni program. Raziskovalci_ke ter strokovni in tehniški sodelavci_ke morajo biti zaposleni v JRO oziroma RO s koncesijo, ki izvaja raziskovalni program. V programski skupini lahko sodelujejo tudi mladi raziskovalci_ke, doktorandi_ke in vodje podoktorskih projektov, ki so financirani iz drugih virov in so zaposleni v RO, ter upokojeni raziskovalci, raziskovalke (Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti.)

1.1 Delež sredstev za financiranje raziskovalnih programov po raziskovalnih vedah

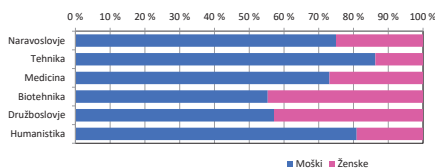
Graf 1: Struktura sredstev za raziskovalne programe po raziskovalnih vedah, 2015

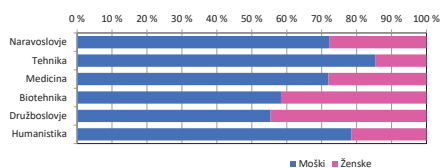
Graf 2: Struktura sredstev za raziskovalne programe po raziskovalnih vedah, 2019

V opazovanih letih se deleži sredstev po raziskovalnih vedah niso bistveno spremenili. V teh letih je humanistika prejela okoli 12 odstotkov vseh razpoložljivih sredstev, družboslovje pa 10 odstotkov (največ, 31 odstotkov, je prejela tehnika, najmanj, 9 odstotkov, pa biotehnika). V obeh opazovanih časovnih intervalih je področje naravoslovja in tehnike dobilo skoraj 70 odstotkov vseh razdeljenih finančnih sredstev za raziskovalne programe, humanistika in družboslovje skupaj pa nekaj več kot 20 odstotkov.

1.2 Sredstva po raziskovalnih vedah glede na spol vodje raziskovalnega programa

Graf 3: Deleži sredstev po raziskovalnih vedah glede na spol vodje raziskovalnega programa, 2015

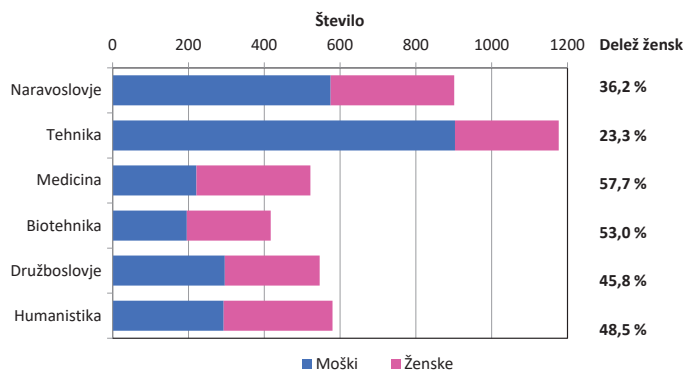

Graf 4: Deleži sredstev po raziskovalnih vedah glede na spol vodje raziskovalnega programa, 2019

V družboslovju so leta 2019 ženske vodje raziskovalnih programov prejele največji delež sredstev za raziskovalne programe, ki so jih vodile (45 odstotkov), humanistika v tem pogledu precej zaostaja, saj zaseda predzadnje mesto (22 odstotkov). Za humanistiko se je uvrstila le tehnika (15 odstotkov). Zanimivo je, da je delež žensk vodij v biotehniko zelo visok (42 odstotkov).

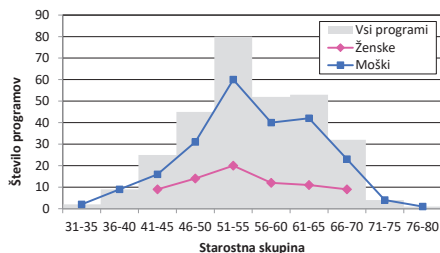
V primerjavi z letom 2015 se je delež prejetih sredstev pri programih, ki jih vodijo ženske, povečal v vseh vedah. Takrat je bil delež sredstev za programe, ki jih vodijo ženske, v družboslovju še na drugem mestu (19 odstotkov), za humanistiko pa je tudi takrat zaostajala le tehnika (15 odstotkov).

1.3 Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali raziskovalne programe, glede na raziskovalno vedo in spol

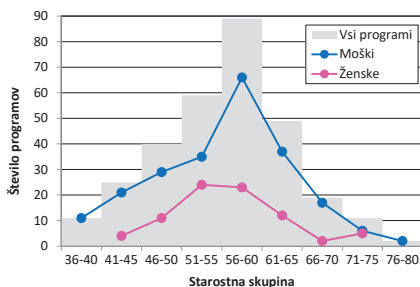

Graf 5: Raziskovalke in raziskovalci (brez mladih raziskovalcev), ki so izvajali raziskovalne programe, glede na raziskovalno vedo in spol, 2019

Leta 2019 je vse raziskovalne programe izvajalo 2.484 raziskovalcev in 1.659 raziskovalk; žensk je bilo torej 40 odstotkov. Glede na vse sodelujoče v raziskovalnih programih je bil delež žensk najvišji v medicini (58 odstotkov), najnižji pa v tehniki (23 odstotkov). Humanistika je bila na drugem mestu (48 odstotkov), sledilo ji je družboslovje (46 odstotkov). Primerjava števila vseh sodelujočih v programih s sredstvi, ki jih prejmejo programi pod vodstvom žensk, kaže precejšnje razhajanje v humanistiki: medtem ko je raziskovalk, vključenih v programe, skoraj polovica, so programi, ki jih vodijo ženske, prejeli le petino vseh sredstev. V družboslovju je porazdelitev sodelujočih in prejetih sredstev glede na spol vodje enakomernejša.

Graf 6: Vodje raziskovalnih programov glede na starost in spol, 2015 (upoštevana je starost ob koncu leta)

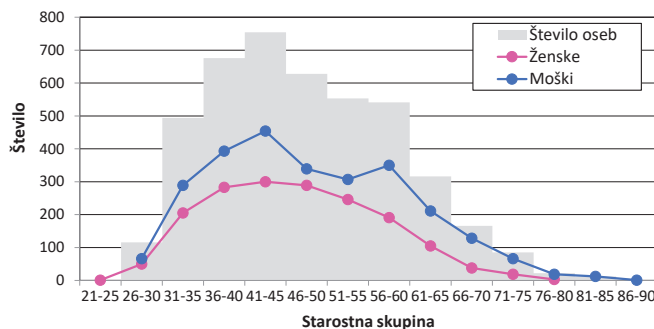
Graf 7: Vodje raziskovalnih programov glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

Primerljivih podatkov za leto 2015 ni, v letu 2016 pa se deleži žensk po vedah niso bistveno razlikovali od leta 2019.

Leta 2019 v vseh starostnih obdobjih kot vodje programov izrazito prevladujejo moški. Pri najnižji starosti vodij je glede na spol šest let razlike (moški 36 let, ženske 42 let), pri najvišji starosti pa sedem let, le da v obrnjenem vrstnem redu (moški 79 let, ženske 72 let). Neizrazit vrh pri ženskah vodjih je v starostnem obdobju 51–55 let, pri moških pa je vrh izrazit, in sicer v obdobju 56–60 let. Moški prej napredujejo in zasedejo mesto vodje skupine kot ženske, kar govori v prid mnogim ugotovitvam, da moške »stekleno dvigalo« hitro popelje na vrh, ženske pa »stekleni strop« drži pod njim.

Leta 2015 je bilo pri najnižji starosti vodij sedem let razlike (moški 34 let, ženske 41 let), pri najvišji starosti pa osem let, spet v obrnjenem vrstnem redu (moški 76 let, ženske 68 let). Pri vodjih raziskovalnih programov obeh spolov je najbolj zastopano starostno obdobje 51–55 let, to pa je tudi obdobje, ko je razkorak med vodji programov po spolu največji: moških vodij je trikrat toliko kot žensk. Moški na tem mestu tudi v najstarejši starostni skupini ostajajo dlje kot ženske.

1.4 Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali raziskovalne programe, glede na starost in spol

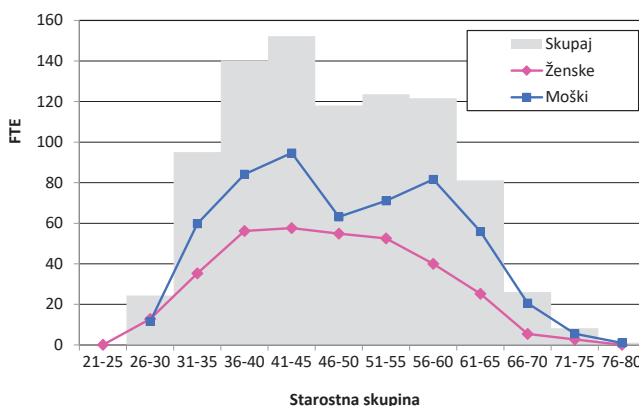

Graf 8: Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali raziskovalne programe, glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

Leta 2019 je starostna struktura žensk v primerjavi z moškimi za en do dva starostna razreda pomaknjena v levo: v primerjavi z moškimi kolegi je bilo v raziskovalne programe vključenih več mlajših in manj starejših raziskovalk. Vrh, ki je pri moških veliko izrazitejši kot pri ženskah, je pri obeh spolih v istem starostnem razredu (41–45 let).

Za leto 2015 ni primerljivih podatkov, situacija leta 2016 pa ni primerljiva, ker so v grafu upoštevani tudi mladi raziskovalci in sta najmlajši starostni skupini pri obeh spolih skoraj najštevilčnejši (<http://www.arrs.si/sl/analize/obseg01/arhiv2017/rprog.asp>). Ugotovimo pa lahko, da je situacija v letu 2019 zelo podobna stanju leta 2017 (<http://www.arrs.si/sl/analize/obseg01/arhiv2018/rprog.asp>), le najstarejši sodelujoči raziskovalec je starejši.

1.5 Polno zaposleni v raziskovalnih programih glede na starost in spol

Graf 9: Polno zaposleni glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

Razporeditev polno zaposlenih raziskovalcev in raziskovalk v raziskovalnih programih glede na starost in spol je leta 2019 primerljiva le v najzgodnejšem in najpoznejšem starostnem obdobju, kjer je število raziskovalk in raziskovalcev zelo majhno. V vseh vmesnih starostnih obdobjih pa je moškim namenjenih bistveno več polnih zaposlitev, kar je še najizrazitejše v starostnem razredu 41–45 let, kjer je financiranih polnih zaposlitev raziskovalcev 1,7-krat toliko kot polnih zaposlitev raziskovalk,

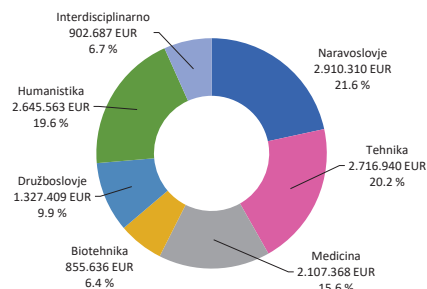
in v starostnem razredu 56–60 let, kjer je financiranih polnih zaposlitev raziskovalk 2-krat toliko kot polnih zaposlitev raziskovalk.

Za leto 2015 ni primerljivih podatkov. V letu 2016 je bila situacija podobna kot v letu 2019.

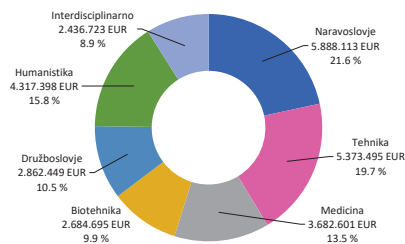
2. Temeljni projekti

Temeljni raziskovalni projekt (v nadaljevanju temeljni projekti) je izvirno eksperimentalno oziroma teoretično raziskovanje, ki se izvaja za pridobivanje novega znanja o osnovah pojavov in zaznavnih dejstvih. Do vključno javnega razpisa za raziskovalne projekte za leto 2017 je bila zahteva, da sta v projekte obvezno vključeni najmanj dve različni slovenski RO (raziskovalni zavod ali univerza oziroma samostojni visokošolski zavod ali gospodarska družba). V kasnejših razpisih tega določila ni več. Temeljni projekti so lahko tematsko usmerjeni z raziskovalnimi temami, ki jih določi javni razpis. Projekt izvaja projektna skupina, ki jo sestavljajo vodja projekta, raziskovalci_ke in tehniški sodelavci_ke. Agencija financira do sto odstotkov utemeljenih stroškov temeljnega projekta. Vodja projekta mora biti v RO v Republiki Sloveniji, ki izvaja raziskovalni projekt, zaposlen_a najmanj 40 odstotkov polnega delovnega časa. Projekt lahko vodi le raziskovalec oziroma raziskovalka, ki izpolnjuje pogoje, določene v zakonu o raziskovalni in razvojni dejavnosti ter v predpisu, ki ureja kriterije za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za vodjo raziskovalnega projekta. Projekt lahko vodi tudi mlajši raziskovalec oziroma raziskovalka (največ deset aktivnih let po zagovoru doktorata). Vodja projekta in člani projektnih skupin morajo imeti za izvajanje projektov proste kapacitete učinkovitih ur raziskovalnega dela (največ 1 FTE) in morajo biti zaposleni v tisti RO, ki izvaja projekt, ali imeti status zasebne raziskovalke_ca. Ob podpisu pogodbe mora imeti vodja projekta najmanj 170 prostih učinkovitih ur raziskovalnega dela (0,1 FTE) na letni ravni. Član_ica projektne skupine (razen mladih raziskovalk_cev, doktorandk_ov, financiranih iz drugih virov, upokojenih raziskovalk_cev in direktoric_jev JRZ, ki pri projektu lahko sodelujejo le z 0 urami) mora ob podpisu pogodbe sodelovati z najmanj 17 prostimi učinkovitimi urami raziskovalnega dela (0,01 FTE) na letni ravni (Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti).

2.1 Financiranje temeljnih projektov po vedah

Graf 10: Struktura sredstev za temeljne projekte po raziskovalnih vedah, 2015

Graf 11: Struktura sredstev za temeljne projekte po raziskovalnih vedah, 2019

Sredstva za temeljne raziskovalne projekte so bila v letu 2019 dvakrat tolikšna kot v letu 2015. Primerjava po raziskovalnih vedah pokaže, da so se najmanj povečala sredstva za humanistiko, najbolj pa za biotehniko. Povečanje sredstev za temeljne projekte pomeni, da se je izvajalo več projektov in da je v njih sodelovalo več raziskovalk in raziskovalcev.

Leta 2019 je humanistika prejela 16 odstotkov vseh razpoložljivih sredstev za temeljne projekte, družboslovje pa 10 odstotkov (največ, 22 odstotkov, je prejelo naravoslovje, najmanj, 9 odstotkov, pa interdisciplinarni projekti). Leta 2015 je humanistika prejela 20 odstotkov razpoložljivih sredstev, torej več kot leta 2019, družboslovje pa 10 odstotkov, torej enako kot leta 2019 (največ, 22 odstotkov, je prejelo naravoslovje, najmanj, 7 odstotkov, pa interdisciplinarni projekti).

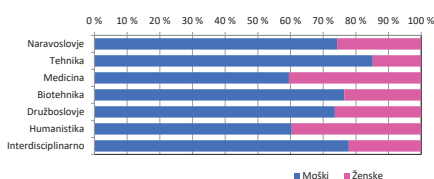
2.2 Deleži sredstev po raziskovalnih vedah glede na spol vodje temeljnega projekta

Leta 2019 je bil področju humanistike dodeljen največji delež sredstev za temeljne projekte, ki so jih vodile ženske (44 odstotkov), družboslovje je bilo na petem mestu (40 odstotkov), za njim so zaostajali le interdisciplinarni projekti (34 odstotkov) in tehnika (22 odstotkov).

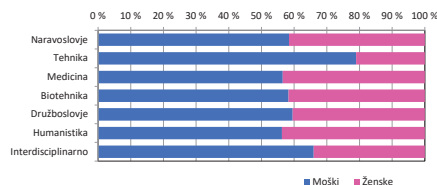
Leta 2015 je imela humanistika nekoliko manjši delež sredstev za projekte, ki jih vodijo ženske, kot leta 2019 (39 odstotkov), večjega je imela

2. Financiranje projektov ARRS pod drobnogledom

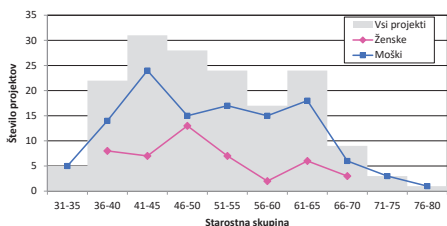
Graf 12: Deleži sredstev po raziskovalnih vedah in po spolu vodje temeljnega projekta, 2015

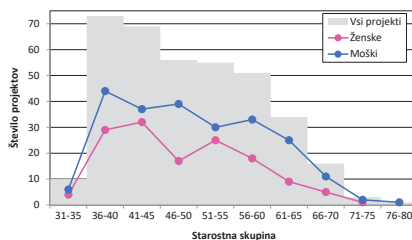
Graf 13: Deleži sredstev po raziskovalnih vedah in po spolu vodje temeljnega projekta, 2019

le medicina (41 odstotkov). Družboslovje je imelo bistveno manjši delež sredstev za projekte, ki jih vodijo ženske, kot leta 2019 (27 odstotkov), manjšega sta imeli le biotehnika (23 odstotkov) in tehnika (15 odstotkov).

2.3 Vodje temeljnih projektov glede na starost in spol

Graf 14: Vodje temeljnih projektov glede na starost in spol, 2015 (upoštevana je starost ob koncu leta)

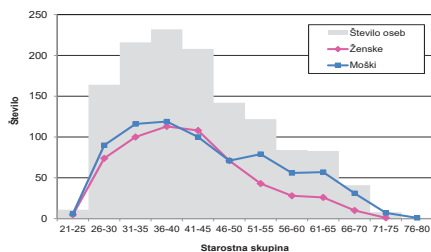

Graf 15: Vodje temeljnih projektov glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

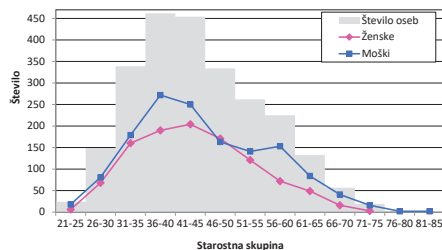
Leta 2019 sta bili najmlajši vodji temeljnega projekta pri obeh spolih stari 32 let. Najstarejši vodja je bil star 79 let, najstarejša vodja pa 72 let. Moški vodje prevladujejo v vseh starostnih skupinah. Čeprav podatki nakazujejo, da so bili moški in ženske vodje skoraj izenačeni v najzgodnejšem starostnem obdobju (31–35 let) in v predzadnjem obdobju (71–75 let), pa je v teh skupinah zelo malo raziskovalk in raziskovalcev in glede na majhno število relativno niso bili izenačeni. Največji razkorak je v starostnih skupinah 46–50 let in 61–65 let, kjer je moških vodij približno trikrat toliko kot žensk.

Leta 2015 je bilo glede na starostno strukturo vodij projektov stanje bolj izenačeno kot leta 2019, pri čemer so bili do 40. leta moški nekoliko v prednosti, po 50. letu pa že precej.

2.4 Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali temeljne projekte, glede na starost in spol

Graf 16: Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali temeljne projekte glede na starost in spol, 2015 (upoštevana je starost ob koncu leta; ista oseba je upoštevana samo enkrat, tudi če je izvajala več projektov oziroma je zaposlena v različnih RO)

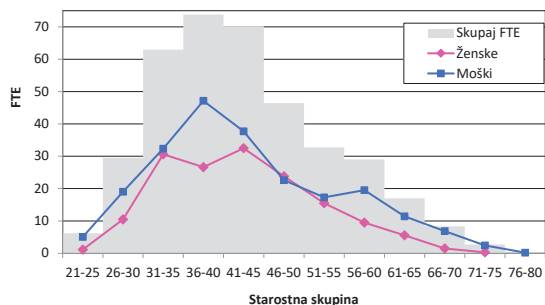
Graf 17: Vodje temeljnih projektov glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta; ista oseba je upoštevana samo enkrat, tudi če je izvajala več projektov oziroma je zaposlena v različnih RO)

Leta 2019 sta po starostni strukturi glede na število sodelujočih raziskovalcev v projektih spola veliko bolj iznenačena kot pri vodjih, še posebno v prvih treh starostnih skupinah. V starostnem obdobju 36–40 let moški izrazito povedejo, podobno je v starostnem obdobju 56–60 let, kjer je raziskovalcev približno dvakrat toliko kot raziskovalk. Edino starostno obdobje, v katerem je nekaj več žensk, je 46–50 let.

Leta 2015 je do 40. leta raziskovalcev malo več kot raziskovalk. V starostni skupini 41–45 je več raziskovalk, v skupini 46–50 let je število izenačeno. V naslednjih starostnih skupinah pa je bistveno večje število sodelujočih raziskovalcev kot raziskovalk.

2.5 Polne zaposlitve za temeljne projekte glede na starost in spol

Leta 2019 je bilo raziskovalcem v projektih dodeljenih več polnih zaposlitev v skoraj vseh starostnih skupinah, izjema je le skupina 46–50 let, kjer minimalno vodijo raziskovalke. V skupinah 31–25 let in 51–55 let so raziskovalci in raziskovalke skoraj izenačeni (raziskovalci minimalno vodijo). Največji razkorak je v starostni skupini 36–40 let, kjer so raziskovalci prejeli 1,7-krat toliko polnih zaposlitev kot raziskovalke.

Graf 18: Polne zaposlitve za temeljne projekte glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

Analiza polnih zaposlitev za leto 2015 ni bila opravljena. Pri podatkih za leto 2016 je slika podobna kot za leto 2019, le za nekaj let zamaknjena: izenačeno število polnih zaposlitev je v starostni skupini 26–30 in 46–50 let.

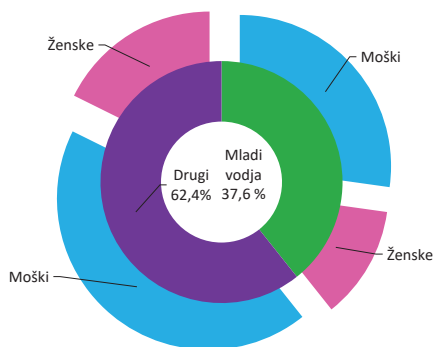
2.6 Delež sredstev za temeljne projekte glede na spol vodje in raziskovalni staž vodje

Za financiranje temeljnih projektov med seboj tekmujejo raziskovalke in raziskovalci v različnih obdobjih svoje znanstvene kariere, tako tisti, ki so na samem začetku, kot tisti, ki so že nekaj časa v tem polju. Nekateri raziskovalke in raziskovalci namreč z raziskovanjem začnejo že pred zagovorom doktorata in imajo relativno dolg staž, medtem ko drugi takoj po zagovoru doktorata z raziskovanjem ne nadaljujejo, se pa v raziskovanju ponovno aktivirajo kasneje. Zato se staž razlikuje. V tem poglavju z besedo »staž« označujemo obdobje desetih aktivnih let po zagovoru doktorata.

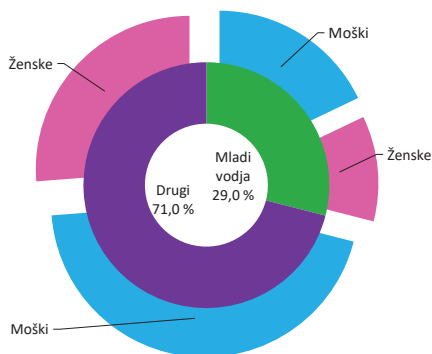
Leta 2019 so mlajše raziskovalke vodje (do deset let po zagovoru doktorata) prejele 37,9 odstotka sredstev, moški mladi vodje pa 62,1 odstotka sredstev, drugim ženskam vodjem je pripadlo 37,2 odstotka sredstev in moškim 62,8 odstotka. To pomeni, da je bilo v obeh raziskovalnih stažih približno 1,6-krat toliko moških vodij temeljnih projektov kot žensk vodij.

Leta 2015 je bilo stanje še bistveno slabše, in sicer je bilo mlajših moških vodij 2,9-krat toliko kot žensk, kasneje pa 2,4-krat toliko.

Pojasnilo: Med ukrepi agencije v zadnjih letih je povečanje deleža raziskovalnih projektov, ki jih vodijo mlajši raziskovalci, raziskovalke (do

Graf 19: Deleži sredstev za temeljne projekte, ki jih vodijo mlajši raziskovalci ali raziskovalke oziroma drugi raziskovalci ali raziskovalke, po spolu, 2015

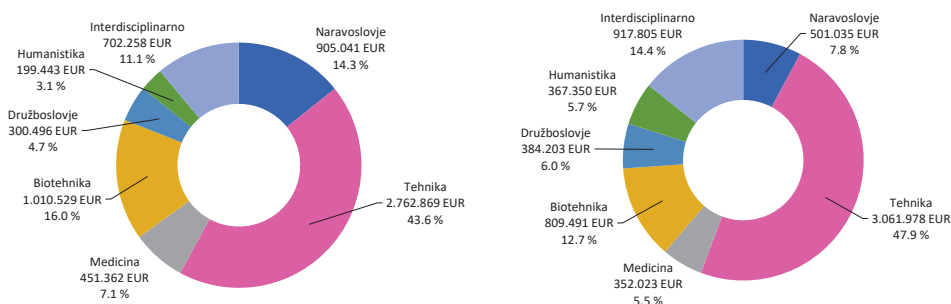
Graf 20: Deleži sredstev za temeljne projekte, ki jih vodijo mlajši raziskovalci ali raziskovalke oziroma drugi raziskovalci ali raziskovalke, po spolu, 2019

deset let po doktoratu). Leta 2014 je bilo v okviru razpisa za raziskovalne projekte odobrenih 40 odstotkov projektov, katerih vodje so bili mlajši raziskovalci_ke. V naslednjih letih ARRS načrtuje stabiliziranje deleža projektov, ki ga vodijo mladi doktorji_ce (do deset let po zagovoru doktorata), na ciljni vrednosti 20 odstotkov.

3 Aplikativni projekti

Aplikativni raziskovalni projekt (v nadaljnjem besedilu: aplikativni projekt) je izvirno raziskovanje, ki se izvaja za pridobivanje novega znanja, usmerja pa se predvsem k praktičnemu cilju ali namenu. Aplikativni projekt ni industrijska raziskava oziroma projekt s področja eksperimentalnega razvoja. Do vključno javnega razpisa za raziskovalne projekte za leto 2017 je bila zahteva, da sta v projekte obvezno vključeni najmanj dve različni slovenski RO (raziskovalni zavod ali univerza oziroma samostojni visokošolski zavod ali gospodarska družba). V kasnejših razpisih tega določila ni več. Če gospodarska družba prijavi aplikativni projekt, ne potrebuje dokazila o sofinanciranju projekta drugih zainteresiranih uporabnikov, mora pa svoj delež sofinanciranja predvideti ob prijavi projekta in ga izkazati na način, kot ga določi agencija (Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti).

3.1 Sredstva za aplikativne projekte po raziskovalnih vedah

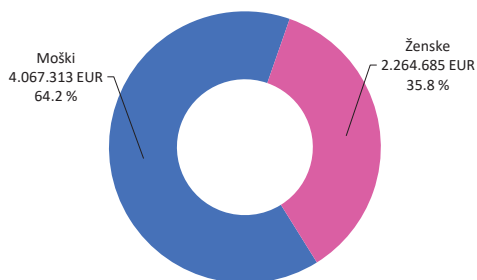

Graf 22: Struktura sredstev za aplikativne projekte po raziskovalnih vedah, 2019

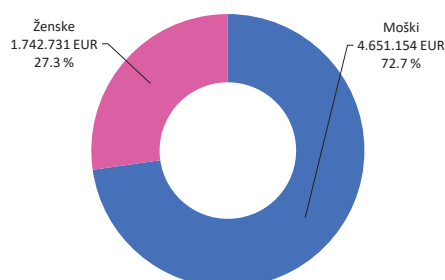
Leta 2019 sta humanistika in družboslovje prejeli po 6 odstotkov razpoložljivih sredstev za aplikativne projekte, manj je prejela samo še medicina (5,5 odstotka), največ pa tehnika (48 odstotkov).

Leta 2015 je humanistika prejela 3 odstotke razpoložljivih sredstev za aplikativne projekte, družboslovje pa 5 odstotkov, kar je najmanj med vsemi vedami (največ, 44 odstotkov, je prejela tehnika).

3.2 Sredstva glede na spol vodje aplikativnega projekta

Graf 23: Struktura sredstev po spolu vodje aplikativnega projekta, 2015

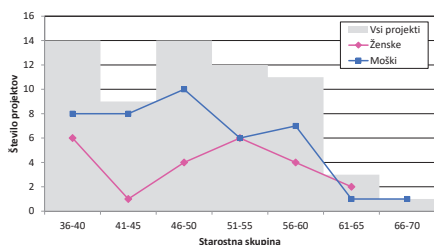
Graf 24: Struktura sredstev po spolu vodje aplikativnega projekta, 2019

Za aplikativne projekte podatki po raziskovalnih vedah glede na vodjo projekta na spletnih straneh ARRS niso prikazani.

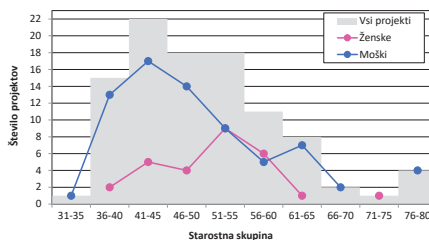
Leta 2019 opazimo izrazito neenako financiranje glede na spol vodij aplikativnih projektov, saj je bilo financiranih dvakrat več aplikativnih projektov, ki so jih vodili moški, povedano drugače, aplikativni projekti, ki so jih vodile ženske, so prejeli le 27,3 odstotka vseh sredstev za aplikativne projekte.

Leta 2015 so ženske vodje prejele 35,8 odstotka sredstev za aplikativne projekte. Moški vodje so v tem letu prejeli 1,8-krat toliko sredstev za aplikativne projekte kot ženske.

3.3 Vodje aplikativnih projektov glede na starost in spol

Graf 25: Vodje aplikativnih projektov glede na starost in spol, 2015 (upoštevana je starost ob koncu leta)

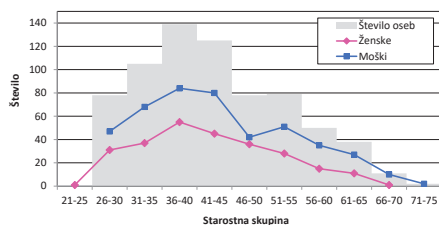

Graf 26: Vodje aplikativnih projektov glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

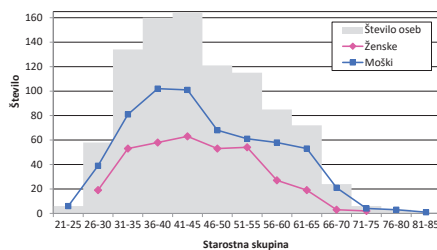
Leta 2019 je bil najmlajši vodja aplikativnega projekta star 34 let, najmlajša vodja pa 39 let. Najstarejši vodja aplikativnega projekta je bil star 78 let, najstarejša vodja pa 72 let. Moški vodje so glede na število projektov dosegli maksimum v starostni skupini 41–45 let, ženske vodje pa v obdobju 51–55 let. Največji razkorak med spoloma je v starostni skupini 41–45 let, kjer je med vodji aplikativnih projektov moških štirikrat toliko kot žensk.

Leta 2015 je bilo največ ženskih vodij v starostnem obdobju 51–55 let, moških pa v obdobju 46–50 let. Res dramatičen razkorak zabeležimo v starostnem obdobju 41–45 let, v katerem je aplikativne projekte vodilo osem raziskovalcev in le ena raziskovalka.

3.4 Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali aplikativne projekte, glede na starost in spol

Graf 27: Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali aplikativne projekte, glede na starost in spol, 2015 (upoštevana je starost ob koncu leta)

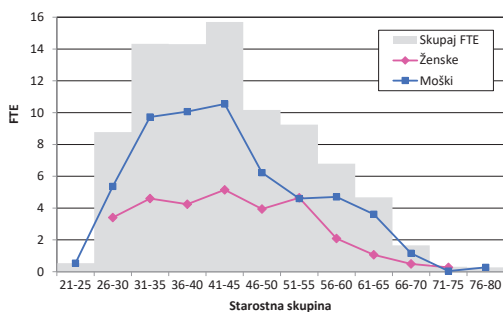

Graf 28: Raziskovalke in raziskovalci, ki so izvajali aplikativne projekte, glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

Leta 2019 med izvajalci v vseh starostnih obdobjih izrazito prevladujejo moški, veliko bolj kot pri temeljnih projektih in raziskovalnih programih, kar je posledica porazdelitve po raziskovalnih vedah, saj je bila skoraj polovica financiranih projektov s področja tehnike, kjer prevladujejo raziskovalci in moški vodje projektov. Največji razkorak v prid moških opazimo v starostnih obdobjih 36–40 in 41–45 let, potem pa ponovno v starostnih obdobjih 56–60 in 61–65 let.

Leta 2015 se število raziskovalk najbolj približa številu raziskovalcev v starostni skupini 46–50. V vseh drugih skupinah je bistveno več raziskovalcev kot raziskovalk.

3.5 Polne zaposlitve za aplikativne projekte glede na starost in spol

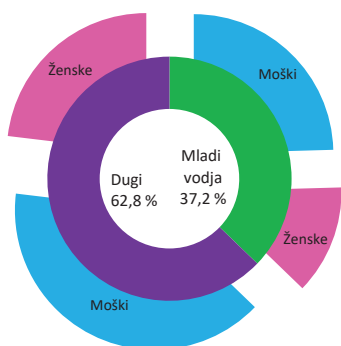

Graf 29: Polne zaposlitve za aplikativne projekte glede na starost in spol, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

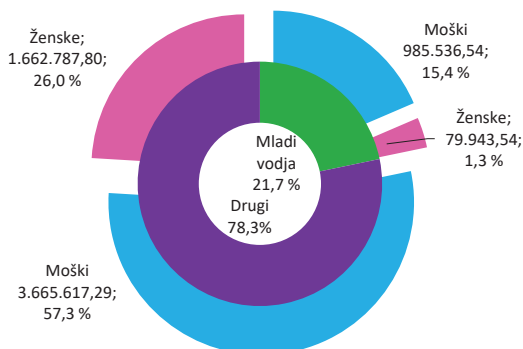
Leta 2019 so glede na polne zaposlitve sredstva med spoloma razporejena izrazito nesorazmerno v skoraj vseh starostnih skupinah, najizraziteje v obdobju 31–45 let, ko moški prejmejo približno 70 odstotkov vseh dodeljenih polnih zaposlitev.

Za leto 2015 ni primerljivih podatkov.

3.6 Delež sredstev za aplikativne projekte glede na spol vodje projekta in raziskovalni staž

Graf 30: Deleži sredstev za aplikativne projekte, ki jih vodijo mlajši raziskovalci ali raziskovalke oziroma drugi raziskovalci ali raziskovalke, po spolu, 2015

Graf 31: Deleži sredstev za aplikativne projekte, ki jih vodijo mlajši raziskovalci ali raziskovalke oziroma drugi raziskovalci ali raziskovalke, po spolu, 2019

Leta 2019 so ženske, mlade vodje prejele le 7,5 odstotka sredstev, njihovi moški kolegi pa kar 92,5 odstotka sredstev, kar je dvanajstkrat več v primerjavi z ženskami in predstavlja največji razkorak med vsemi shemami nacionalnega financiranja raziskovalne dejavnosti. Razkorak se bistveno zmanjša pri drugih vodjih aplikativnih projektov, vendar moški s skoraj 70 odstotki vseh dodeljenih sredstev še vedno ohranjajo pomembno prednost (2,2-krat več).

Podobno kot pri temeljnih projektih je med ukrepi agencije v zadnjih letih povečanje deleža raziskovalnih projektov, ki jih vodijo mlajši raziskovalci_ke (do deset let po doktoratu). V letu 2014 je bilo v okviru razpisa za raziskovalne projekte odobrenih 40 odstotkov projektov, katerih

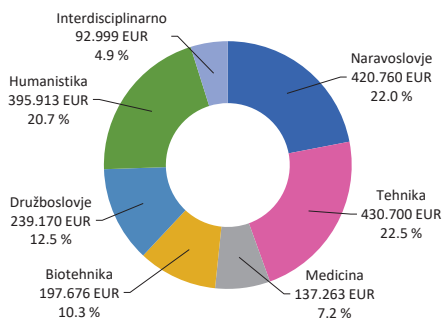

vodje so bili mlajši raziskovalci_ke. V naslednjih letih ARRS načrtuje stabiliziranje deleža projektov, ki ga vodijo mladi doktorji_ice (do deset let po zagovoru doktorata), na ciljni vrednosti 20 odstotkov.

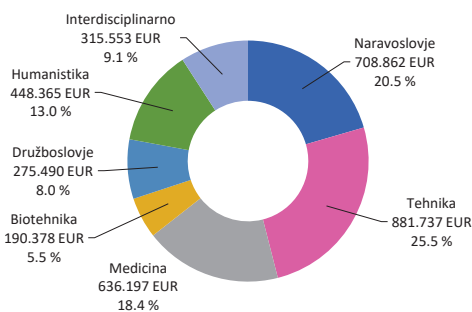
4 Podoktorski projekti

Podoktorski raziskovalni projekt (v nadaljnjem besedilu: podoktorski projekt) je temeljni ali aplikativni projekt, ki ga izvaja en raziskovalec – podoktorand. Podoktorski projekt je lahko temeljni ali aplikativni projekt, ki se izvaja zato, da raziskovalka_ec po doktoratu pridobi dodatne raziskovalne izkušnje in znanja, omogoča pa tudi dodatno usposabljanje raziskovalk_cev. Obseg temeljnega podoktorskega projekta je 1.700 letnih učinkovitih ur raziskovalnega dela (1 FTE), obseg aplikativnega podoktorskega projekta pa 1.275 letnih učinkovitih ur (0,75 FTE) cenovne kategorije B. V razpisu je lahko predviden tudi manjši obseg podoktorskih projektov za prijavitelje, prijaviteljice s pedagoškimi obveznostmi. Raziskovalka_ec, ki je že izvajal podoktorski projekt, ne more več prijaviti podoktorskega projekta (Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti).

4.1 Sredstva za podoktorske projekte po raziskovalnih vedah

Graf 32: Struktura sredstev podoktorskih projektov po raziskovalnih vedah, 2015

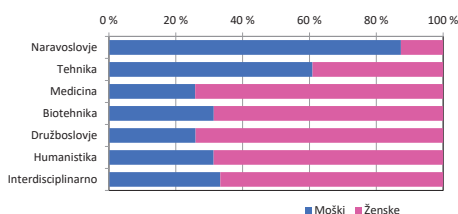

Graf 33: Sredstva za podoktorske projekte po raziskovalnih vedah, 2019

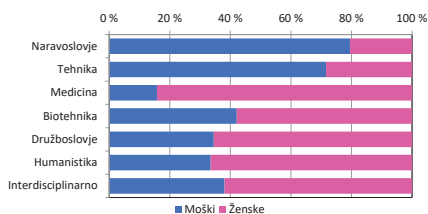
Leta 2019 je humanistika za podoktorske projekte prejela 13 odstotkov razpoložljivih sredstev, družboslovje pa 8 odstotkov (manj, 5,5 odstotka, je prejela samo še biotehnika, največ, 25 odstotkov, pa tehnika).

Leta 2015 je humanistika prejela 21 odstotkov vseh razpoložljivih sredstev za podoktorske projekte (več sta prejeli samo tehnika in naravoslovje, po 22 odstotkov), družboslovje pa 12 odstotkov (manj samo biotehnika, medicina in interdisciplinarni projekti).

4.2 Delež sredstev po raziskovalnih vedah glede na spol vodje podoktorskega projekta

Graf 34: Deleži sredstev po raziskovalnih vedah in spolu vodje podoktorskega projekta, 2015

Graf 35: Deleži sredstev po raziskovalnih vedah in spolu vodje podoktorskega projekta, 2019

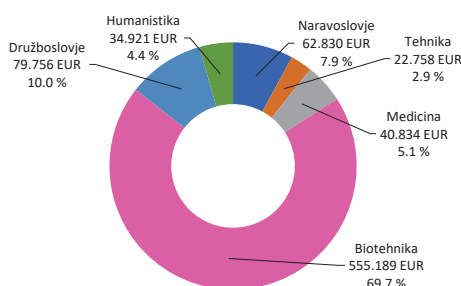
Leta 2019 je bil največji delež raziskovalk, ki so dobile podoktorski projekt, v medicini (84 odstotkov), v humanistiki in družboslovju sta bila deleža zelo podobna, okrog 65 odstotkov. To je med vsemi mehanizmi nacionalnega financiranja raziskovalne dejavnosti največji delež, ki so ga prejele prijaviteljice. Najmanjša sta bila deleža v naravoslovju (21 odstotkov) in tehniki (28 odstotkov).

Leta 2015 je bil v družboslovju največji delež žensk, vodij podoktorskih projektov (74 odstotkov), enako kot v medicini, v humanistiki pa 69 odstotkov. Najmanjša deleža sta bila v naravoslovju (13 odstotkov) in tehniki (39 odstotkov).

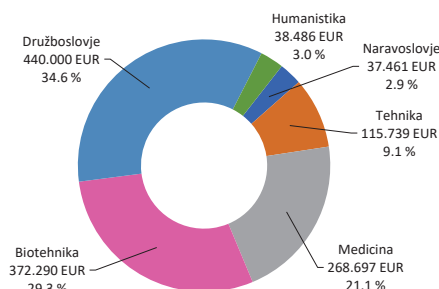
5 Ciljni raziskovalni programi

Ciljni raziskovalni programi (CRP) so oblika medresorskega povezovanja pri načrtovanju in izvajanju mrežnih raziskovalno-razvojnih projektov na različnih področjih nacionalnega interesa. CRP je oblika in način uresničevanja Strategije razvoja Slovenije ter Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011–2020. Osnovni namen programa je oblikovanje raziskovalnih podlag za odločanje pri pripravi, sprejemanju in izvajanju razvojnih politik javnega interesa ter spremljanju in nadziranju njihovega izvajanja (Pravilnik o Ciljnih raziskovalnih programih (CRP), neuradno prečiščeno besedilo št. 1).

5.1 Sredstva CRP po raziskovalnih vedah

Graf 36: Struktura sredstev CRP po raziskovalnih vedah, 2015

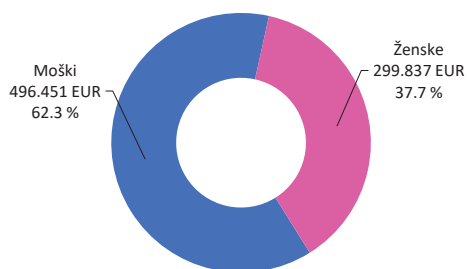

Graf 37: Struktura sredstev CRP po raziskovalnih vedah, 2019

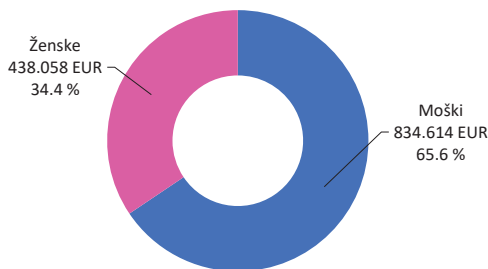
Leta 2019 je družboslovje prejelo 35 odstotkov razpoložljivih sredstev (največ od vseh področij), humanistika pa 3 odstotke (najmanj, enako kot naravoslovje).

Leta 2015 je družboslovje prejelo 10 odstotkov razpoložljivih sredstev (več, 70 odstotkov, samo biotehnika), humanistika pa 4 odstotke (manj samo tehnika – 3 odstotke).

5.2 Sredstva glede na spol vodje CRP

Graf 38: Struktura sredstev po spolu vodje CRP, 2015

Graf 39: Struktura sredstev po spolu vodje CRP, 2019

Leta 2019 je projekte CRP prejelo dvakrat več moških vodij v primerjavi z ženskimi.

Leta 2015 so moški vodje projektov CRP prejeli 1,6-krat toliko sredstev kot ženske vodje.

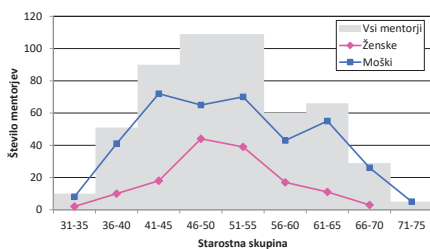
6 Mlade raziskovalke in raziskovalci

Agencija financira usposabljanje mladih raziskovalcev in raziskovalk v RO z namenom, da se obnovita raziskovalni in raziskovalno-pedagoški kader v RO, poveča raziskovalna zmogljivost skupin za izvajanje raziskovalnih programov ter temeljnih in aplikativnih projektov ter poveča kadrovske potencial za potrebe drugih uporabnikov v javnem in zasebnem sektorju.

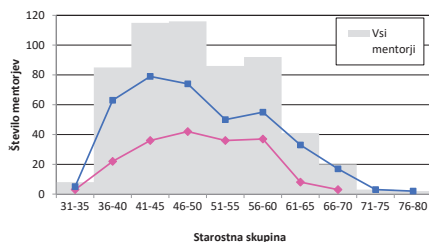
Agencija izvaja usposabljanje mladih raziskovalcev z izbiro programskih skupin, ki avtonomno izberejo mentorje oz. mentorice in kandidate oz. kandidatke za mlade raziskovalce. Agencija objavi poziv za dodelitev mentorskih mest raziskovalnim programom. Na podlagi opredeljenega števila mentorskih mest po programskih skupinah pozove RO, da skupaj z vodji programov do roka, določenega v pozivu, sporočijo imena kandidatov oz. kandidatke za mentorje, ki so v delovnem razmerju z RO, so člani oz. članice programske skupine, so od njihovega zagovora doktorata minila najmanj štiri leta in izpolnjujejo pogoje za vodjo temeljnega ali aplikativnega projekta.

Mentor oz. mentorica ne more usposabljati več kot treh mladih raziskovalcev oz. raziskovalk hkrati. Raziskovalec oz. raziskovalka lahko postane mentor oz. mentorica največ vsako drugo leto. V posamezni RO mora biti med mentorji oz. mentoricami najmanj 25 odstotkov mlajših mentorjev oz. mentoric. Kandidat za mlajšega mentorja oz. mentorico je tisti raziskovalec oz. raziskovalka, pri katerem je na dan izteka roka za oddajo prijav na poziv poteklo največ deset let po letu zagovora njegovega prvega doktorata in največ petnajst let po letu zagovora diplome, dosežene po študijskem programu, sprejetem v Republiki Sloveniji (Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti).

6.1 Mentorstva mladim raziskovalcem in raziskovalkam glede na starost in spol mentorja, visokošolski sektor

Graf 40: Mentorstva mladim raziskovalkam in raziskovalcem glede na starost in spol mentorja, visokošolski sektor, 2015 (upoštevana je starost ob koncu leta)

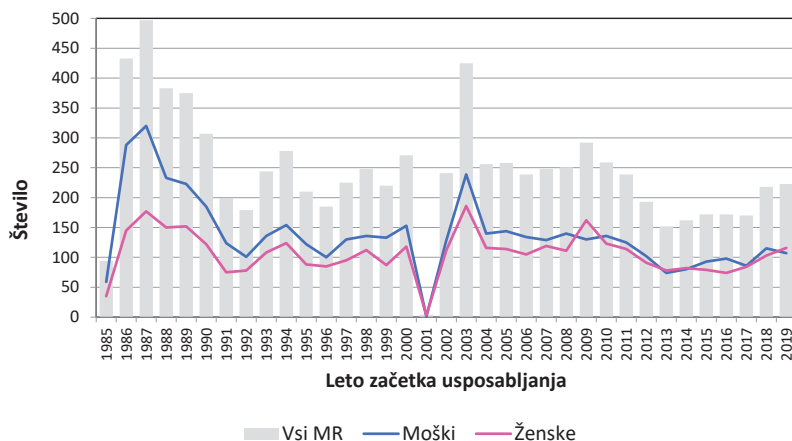
Graf 41: Mentorstva mladim raziskovalkam in raziskovalcem glede na starost in spol mentorja, visokošolski sektor, 2019 (upoštevana je starost ob koncu leta)

V letu 2019 je bilo v visokošolskem sektorju financiranih 568 mladih raziskovalcev in raziskovalk. Najmlajša mentor in mentorica sta bila stara 32 let, najstarejši mentor 78 let, najstarejša mentorica pa 66 let. V vseh starostnih skupinah močno prevladuje število mentorjev v primerjavi z mentoricami, še najbližje so si v starostnem obdobju 31–35 let, v katerem je skupno število mentorjev in mentoric zelo majhno, največji razkorak pa je v obdobju 36–45 let, kjer je mentorjev 2,9-krat toliko kot mentoric.

Pri mentorica je neizrazit vrh v starostnem obdobju 46–50 let, pri mentorjih pa v obdobju 41–51 let.

Leta 2015 je bilo med najmlajšim mentorjem in mentorico dve leti razlike v starosti (moški 33 let, ženske 35 let), med najstarejšim mentorjem in mentorico pa deset let (moški 78 let, ženske 68 let). Največ mentoric je bilo v starostnem obdobju 46–50 let, mentorjev pa v obdobju 51–55 let. Največji razkorak je v starostnem obdobju 41–45 let, v katerem je mentorjev skoraj trikrat toliko kot mentoric.

6.2 Število mladih raziskovalk in raziskovalcev (MR) glede na začetek financiranja usposabljanja, po spolu, 1985–2019

Graf 42: Število MR glede na začetek usposabljanja, po spolu, 1985–2019

2019 je eno od redkih let, ko je mladih raziskovalk malo več od mladih raziskovalcev, v zadnjih desetih letih se razlika med njimi zmanjšuje, največja pa je bila v obdobju 1985–1990, ko je bilo celo dvakrat toliko moških kot žensk.

Pred letom 2006 sta na javnem razpisu ARRS skupaj kandidirala mentor_ica in MR, od leta 2006 pa MR izbirajo raziskovalne organizacije, za kar je predviden javni razpis. Po letu 2006 je izbor spolno bolj uravnotežen in kar štirikrat se je zgodilo, da je bilo izbranih več mladih raziskovalk kot raziskovalcev.

Literatura in viri

Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti. Uradni list RS, št. 52/16, 29. 7. 2016. Dostopno na naslovu: <https://www.arrs.si/sl/akti/prav-sof-ocen-sprem-razisk-dej-avg2016.asp>.

Pregledi in analize – Obseg in struktura financiranja za leto 2015. Dostopno na naslovu: <http://www.arrs.si/sl/analize/obseg01/arhiv.asp>.

Pregledi in analize – Obseg in struktura financiranja za leto 2019. Dostopno na naslovu: <http://www.arrs.si/sl/analize/obseg01/arhiv.as>.

Pravilnik o Ciljnih raziskovalnih programih (CRP). Neuradno prečiščeno besedilo št. 1. Dostopno na naslovu: <http://www.arrs.si/sl/progproj/crp/akti/prav-CRP-febr-12.asp>.